

29. september 2020

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Høringsfråsegn – forslag til forskrift om nasjonal retningslinje for masterutdanning i barnevern og forslag til forskrift om nasjonal retningslinje for masterutdanning i barnevernsarbeid

Vi viser til høringsbrev frå departementet datert 19. juni 2020 vedlagt to utkast til forskrift til nasjonale retningsliner for dei to utdanningane, og vedlagt to dokument med tilhøyrande høyringsspørsmål.

Først nokre kommentarar til premissar for forslaga

Vi vil innleiingsvis få gje uttrykk for at forslaga er svært ulike i utforminga.

Master i barnevern og spørsmålet om masteroppgåve

Forslaget til retningsline for **master i barnevern** nemner ikkje masteroppgåve, og dette blir heller ikkje problematisert av departementet. Dette opplegget reiser fleire spørsmål. Vi må difor stille spørsmål ved om dette er tenkt som ei masterutdanning, jf dei generelle krava til slik utdanning i forskrift om masterutdanning.[\[1\]](#) I tilfelle det er tenkt som ei masterutdanning i samsvar med forskrifta, så må forslaget omarbeidast ein god del. I tilfelle dette er tenkt som ei masterutdanning etter ein ny tilnærming, så fortener dette ei brei drøfting av om dette er føremålstenleg. Vi har for vår del sterke innvendingar mot ein slik modell, noko vi kjem tilbake til under.

Spørsmålet om ein eller to masterutdanningar

Høyringane legg opp til to masterløp, der **master i barnevern** er retta mot studentar med bachelor som barnevernspedagog, og der **master i barnevernsarbeid** hovudsakleg er retta mot studentar som har bachelor som sosionom eller vernepleiar.

Etter forslaga synest dei to utdanningane å vere svært ulike. Dette reiser spørsmål om det er mogleg å gjennomføre to ulike utdanningar hos utdanningsinstitusjonane. Spørsmålet er for det første om ein får mange nok studentar til å kunne starte opp og gjennomføre to ulike utdanningar på masternivå. Spørsmålet er for det andre om utdanningsinstitusjonane har tilstrekkeleg med lærarkrefter på tilstrekkeleg akademisk nivå. Dette handlar både om rekruttering, kompetanse, kapasitet og økonomi. Ei løysing på desse problema vil då i praksis kunne bli at somme utdanningsinstitusjonar tilbyr berre masteren i barnevernsarbeid, som trass alt kan vere eit tilbod også til barnevernspedagogar.

Eit anna spørsmål er om det er behov for to ulike utdanningsløp. Vi kan ikkje sjå at det er godtgjort kvifor det skal vere to utdanningsløp. Vi meiner at det må vere betre og tilstrekkeleg med ei forskrift for ei masterutdanning i barnevern/barnevernsarbeid, jf. grunngjeving og forslag i den vidare teksta under.

Masterutdanning skal dekke behovet for spesialisert kompetanse

Masterutdanningar tar sikte på spesialisert kompetanse på høgt nivå. Det vanlege opplegget for masterutdanningar tilbyr generelt nokre obligatoriske emne for den konkrete masteren, og at studentane i tillegg kan velje andre emne som høver med masteren for å bygge opp til 120 studiepoeng. I samband med utkasta til masterutdanningar spør vi om det er meininga å gå bort frå dette.

Masterutdanningar er etter Forskrift om masterutdanningar (og det høyringa legg opp til) toårige utdanningar på 120 studiepoeng. Forskrifta § 6 krev at det i ei mastergrad skal inngå eit sjølvstendig arbeid på minimum 30 studiepoeng, ei masteroppgåve. Det er vidare ynskjeleg å kunne tilby studentar å skrive ei større masteroppgåve, på 45 studiepoeng, mellom anna fordi master også skal kunne kvalifisere for Ph.d.-utdanning. Utkastet til forskrift for master i barnevernsarbeid § 2 tredje ledd er inne på dette. For at studentane skal kunne gjennomføre dette sjølvstendige arbeidet med ei masteroppgåve, så er det i tillegg nødvendig med eit masteremne på 15 studiepoeng i metode, forskingsetikk mv.

Når ein master er på 120 studiepoeng, og 45 studiepoeng går til den spesialiseringa som ei masteroppgåve er, så står det att 75 studiepoeng til andre emne. Viss 30 studiepoeng blir sett av til sentrale barnevernsfaglege emne, og 15 studiepoeng til barnevernjuss, så er det berre 30 studiepoeng igjen, der studentane bør kunne velje mellom ulike tema: f.eks. barnevernsleiing, framandkultur, miljøterapi, meir juss, traumemedviten omsorg, rus, psykisk helse, osb.

Vi oppfattar det slik at den sentrale målsettinga med masterane er å auke kompetansen i det utøvande barnevernet. Då må ein ta utgangspunkt i kva slags kompetanse barnevernet har bruk for. Utkastet til **master i barnevern** synest å legg opp til at studentane skal ha «meir om alt». Spørsmålet blir då om det er det barnevernet har bruk for, og om dette er ei fruktbar tilnærming til dei mange ulike kompetansebehova som er i barnevernet.

Vi oppfattar at praksisfeltet har bruk for spesialisert kompetanse av mange slag. Barnevern er svært komplekst, med mange ulike oppgåver. Det er såleis ikkje slik at alle i barnevernet har ein og same kompetanse, eller at dei bør ha ein og same kompetanse. Det er tvert om føremålstenleg for barnevernets arbeid at dei tilsette har mange ulike kompetansar på høgt nivå, slik at dei tilsette kan utfylle kvarandre. Dette hindrar ikkje at ein i retningslinene kan legge opp til eit visst omfang av felleskompetanse i masteren eller masterane. I tilfelle må det gå klart fram av forskrifta kva denne felleskompetansen skal omfatte, og kva omfang i studiepoeng denne skal ha. Ut over det kan det overlatast til den enkelte utdanningsinstitusjon å gi tilbod om relevante emne, og til den enkelte student, om ein skal spesialisere seg i t.d. saksutgreiing, omsorgssvikt, miljøarbeid i heimen, miljøterapi i institusjon, fosterheimsarbeid, juss, barnevernsleiing, rus, vald og traume, overgrep, psykisk helse, kognitive vanskar, bruk av hjelpetiltak, ettervern, osb.

Generelt om utkasta til master

Elles meiner vi at forslaget til **master i barnevern** er i overkant detaljert, omfattande og ambisiøst. Det verkar som nemnd at ein meiner at studentane skal lære «meir om alt», noko som lett fører til at studentane lærer lite om svært mange tema, og ikkje får den fordjupinga som ein hovudsakleg legg til grunn det skal vere i ei masterutdanning. Utkastet verkar også lite gjennomarbeidd. Mellom anna er det ein god del overlapp mellom kompetansane som blir omtalt i kapittel 2 og kapittel 5. Viss ein held fast på at det skal vere to masterløp, så tilrår vi at dette utkastet blir vesentleg omarbeidd, der ein sikrar at også dette vert ei vanleg masterutdanning.

På den andre sida framstår forslaget til **master i barnevernsarbeid** som mindre omfattande, meir realistisk, og tilpassa tradisjonell modell for masterutdanning.

Så til høyringsspørsmåla.

Høyringsspørsmåla er like for dei to masterane, med unntak for spørsmål 7 om opptakskrav for masteren i barnevernsarbeid. Vi ønskjer å svare samla på begge masterane, fordi vi har same kommentar på begge, jf. premissane vi har gitt uttrykk for over.

1 I hvilken grad vurderes læringsutbyttebeskrivelsene i utkastet til forskrift å dekke behovet for kompetanse i barnevernet?

Vi viser til dei innleiande kommentarane, der vi gir uttrykk for at behovet for kompetanse i barnevernet bør dekkast etter det ein kan kalle ein tradisjonell master-modell, der ein legg opp til f. eks. 45 studiepoeng felles kompetanse, beskrive i LUB'ane, 15 studiepoeng metode mv for skriving av masteroppgåve, minst 30 studiepoeng masteroppgåve, og 30 studiepoeng som studenten kan velje sjølv, men som skal vere relevant for ein barnevernmaster.

2 I hvilken grad vurderes utkastet til forskrift å vere i tråd med brukernes fremtidige behov for kompetanse i tjenestene?

Som spørsmål 1, men der vi på nytt vil peike på behovet for spesialisert kompetanse, spisskompetanse om ein vil, på svært mange område i barnevernet.

3 Hvordan vurderes graden av detaljering med hensyn til utdanningsinstitusjonenes behov for autonomi?

Som nemnt over, og for å presisere: Vi har ikkje sterke innvendingar mot ei høveleg detaljert styring av nokre emne i masterane, men har sterke innvendingar mot at ein legg opp til at masterløpa i si heilheit skal vere beskrivne i detalj, jf. utkastet til master i barnevern.

4 Hvordan varetar læringsutbyttebeskrivelsene at kandidater med samme utdanning får samme sluttkompetanse uavhengig av hvilken utdanningsinstitusjon de er utdannet ved?

Som det framgår av kommentarane så meiner vi at dette ikkje bør vere ei målsetting. Tvert om bør resultatet bli at kandidatane har ulik, men relevant kompetanse, og på høgt nivå.

Dette er ikkje til hinder for at det kan stillast visse minstekrav, f eks til kompetanse i juss, eller til at visse emne med eit visst innhald skal vere med i desse masterane. Vi er gjerne med på ei vidare drøfting av kva som bør vere omfang og innhald i slike minstekrav til kompetanse (sjå også punkt 9/10).

5 Er det kompetanse som mangler i høringsutkastet? I så fall hva?

Vi nemner nokre sentrale tema som bør vurderast: Beslutningsteori. Spørsmålet om oppfølging av saker. Samtalar med barn (master i barnevernsarbeid). Fagutvikling på eigen arbeidsplass. Leiing i barnevernet. Sjå om dette også i punkt 9/10.

6 Er det innhold som bør tas ut eller nedtones i utdanningen? I så fall hva?

Vi meiner at ein ikkje skal legge opp til at alle skal lære «litt om alt».

7 Bør forskriften omtale opptakskrav til masterutdanning i barnevernsarbeid?

Vi ser at det er foreslått krav om eitt års relevant praksis for opptak for søkarar med anna utdanning enn barnevernspedagog, sosionom eller vernepleiar. Vi foreslår at dette praksiskravet blir sett til to år, for søkarar med anna grunnutdanning enn dei tre nemnde.

7/8 Bør det innføres nasjonal deleksamen i juss i de barnevernsfaglige masterutdanningene?

Vi meiner det er ein god idé at det blir innført nasjonal deleksamen i juss, f.eks. i tilknytning til eit obligatorisk masteremne i barnevernjuss på 15 studiepoeng.

8/9 Bør det forskriftsfestes krav til praksis i utdanningene?

Vi ser ikkje behov for dette: Studentane har praksis i grunnutdanninga, og med den innrettinga vi meiner at ei masterutdanning skal ha, mot spesialisert kompetanse, kan mogleg praksis overlatast til den einskilde utdanningsinstitusjonen i masteremne der dette kan vere aktuelt.

På den andre sida vil eit tema som **fagutvikling på eigen arbeidsplass** kunne passe svært godt inn i desse masterane, som masteremne, og som tema for masteroppgåver.

9/10 Andre innspill

Vi presiserer for ordens skuld at vi meiner det er tilstrekkeleg med **ei** masterutdanning.

Fordi vi meiner at studentane bør bygge sin eigen spesialkompetanse, så vil det vere i samsvar med krav som bør stillast til masterutdanningar at ein f.eks. legg til «spesialisert kompetanse på barnevernrelevante område» på høveleg stad i forskriftene.

«Analytisk kompetanse» har vore framheva som ein sentral kompetanse som masterutdanningane skal dekke. Vi peikar på at masteremne som vitskapsteori og skriving av masteroppgåve i stor grad må sjåast på som eigna til å utvikle analytisk kompetanse.

Viss ein legg opp til master med vanleg masterløp, og krav til at desse skal innehalde f.eks. 30 studiepoeng med felles obligatorisk barnevernsfagleg innhald, så blir det viktig kva innhaldet i desse skal vere. Ein må i tilfelle ta høgde for at det er avgrensa kva ein kan få plass til innanfor 30 studiepoeng, og at det må skje ei prioritering av kva ein meiner er viktigast. Vi nemner nokre sentrale tema som bør vurderast:

Kartlegging, beslutningar, beslutningsteori og kritisk refleksjon

- Her legg ein vekt på analytisk kompetanse, systematisk planmessigheit i kartleggingsarbeidet, og medvit om beslutningsprosessar og beslutningsgrunnlag. Å leggje vekt på dette i masterutdanninga vil vere eit delvis svar på behovet for kompetanseheving som kjem fram i både EMD-dommar, tilsynsrapportar og forskning. Dette vil vere til særleg hjelp i dei komplekse barnevernssakene.

Oppfølging av saker

- Oppfølging av hjelpe- og omsorgstiltak, med sikte på å fange opp ytterlegare bekymring, innføre samvær der det ikkje har vore innvilga, eller tilbakeføring av omsorg der omsorgskompetansen er blitt god nok. Ved auka kompetanse på og merksemd mot dette området, vil ein kunne utvikle den analytiske kompetansen og rettleiingskompetansen som skal til for god bruk av skjønn i den einskilde saka, og å unngå standardiserte løysingar på f.eks. samværsordningar. Dette krev også evne til å fange opp teikn på omsorgssvikt, vald og overgrep, og det heng tett i hop med samarbeids- og relasjonskompetanse (neste punkt).

Samarbeid/samhandling/nettverk

- Her legg vi vekt på den kliniske kompetansen, særleg retta mot barns og foreldres medverknad og samtalar med barn – det sist nemnde med særleg referanse til NOU 2017:12 Svikt og svik.
- Også tverrprofesjonelt samarbeid er del av dette, som kan tematiserast gjennom barnevernsleing, og koordinatorrolla som tilsette i barnevernstenesta i mange tilfelle har.

Fagutvikling på eigen arbeidsplass eller som oppdrag knytt til praksisfeltet

- Dette kan vere ein god måte å kople utdanningsinstitusjonar og praksisfelt saman på i arbeidet med fagutvikling, og ei god moglegheit for studentane å få innblikk i praksisfeltet. Det kan vere del av obligatoriske emne, der ein oppfordrar til masteroppgåver om meldte behov frå aktørar i praksisfeltet.

Volda, 29. september 2020

Egil Arne Standal

Betina Haug Olson

Ellen Aarseth

Kontaktperson: Egil Arne Standal, e-post: egil.arne.standal@hivolda.no

Telefon arbeid: 70 07 51 56, Mobil: 951 53 886

[1] Forskrift om masterutdanningar, FOR-2005-12-01-1392.